

Kwalijkste desinformatie is dat stikstof onze gezondheid zou bedreigen

Posted on 3 februari 2024 by Arnout Jaspers

Eerder had Jacques Hagoort het hier over over de Wetenschappelijke Klimaatraad, een door klimaatminister Jetten benoemde praatclub die Nederland moet gaan vertellen hoe de energietransitie hier dient te verlopen. Hun boodschap was voorspelbaar: het moet nóg sneller. Het zou opzienbarend geweest zijn, als deze door Jetten aangezochte mensen na rijp beraad hadden verklaard dat het wel een tandje minder kon met diens ambities op dit gebied.

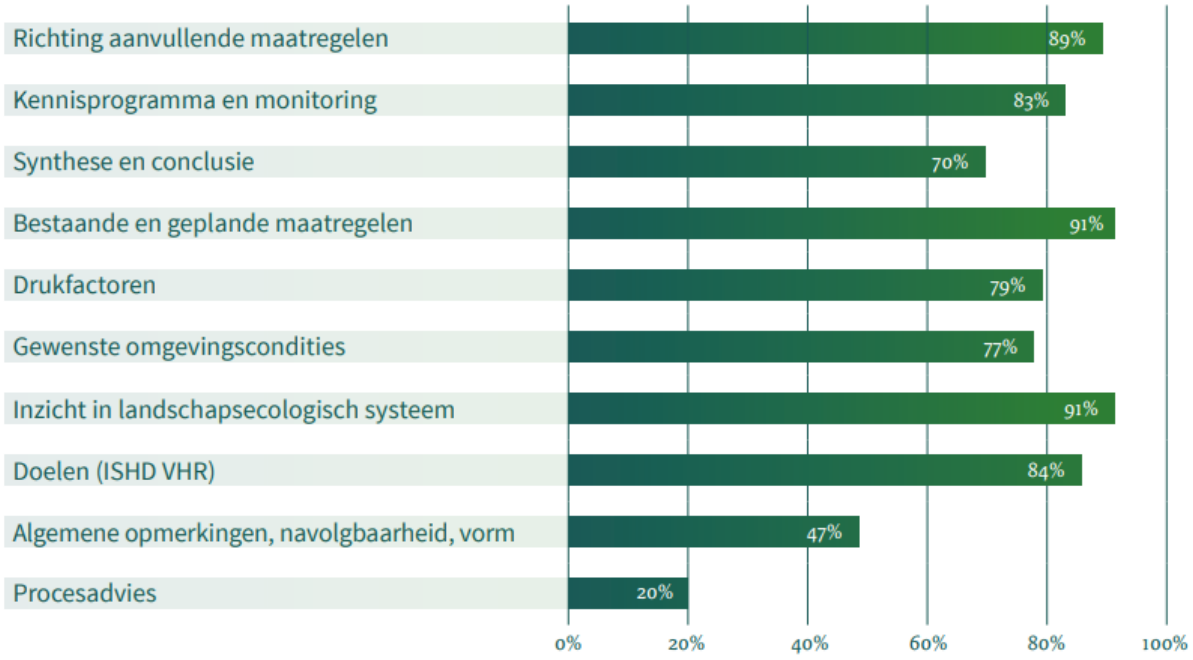
Ongeveer tegelijkertijd benoemde minister van Natuur en Stikstof Christianne van der Wal een eigen praatclub: de Ecologische Autoriteit. Die komt nu met een even voorspelbare boodschap: het gaat slecht met de natuur, er moet nú actie ondernomen worden voor herstel.

NatuurDoelAnalyse

Waar ging het deze week om? Van elk stikstofgevoelig Natura2000-gebied moet een NatuurDoelAnalyse (NDA) gemaakt worden, een uitvoerige rapportage hoe de ‘staat van instandhouding’ (de officiële wettelijke term) van de natuur in dat gebied is, en vooral: of die sinds de aanwijzing van het gebied als Natura2000 (meestal rond de eeuwwisseling) verslechterd of verbeterd is. En op basis daarvan een plan van aanpak.

Dat gebeurt door lokale natuurbeheerders. Daar zijn wel richtlijnen voor, maar het is onvermijdelijk dat ze het allemaal op hun eigen manier invullen. De Ecologische Autoriteit bekijkt al die NDA’s in samenhang en doet daar een soort *peer-review* op.

Op zichzelf heel verstandig, en hun oordeel is bepaald niet mals: de meerderheid van die NDA’s is kwalitatief onder de maat. Grootste probleem is, dat heel veel gegevens ontbreken, met als ernstigste manco dat de staat van het gebied ten tijde van de aanwijzing als Natura2000 veelal niet, of onvoldoende, bekend is. Als je de staat nu niet kunt vergelijken met de staat van toen, weet je niet of er sprake is van verslechtering. En dat is allesbepalend in de Europese wetgeving: Natura2000-gebieden mogen niet verslechteren. Als verslechtering niet is aangetoond, hoef je strikt genomen als natuurbeheerder niks te doen.

Figuur 1 - Ontbrekende informatie in de 70 getoetste natuurdoelanalyses.

Hoe staat de stikstofgevoelige natuur er bij? In de 70 onderzochte NDA's ontbreekt ongeveer driekwart van de benodigde gegevens om daar een oordeel over te kunnen geven.

Dat die NDA's qua data gatenkazen zijn, is niets nieuws, zie deze column uit mei 2023. Maar ook bij het ontbreken van relevante data kun je volgens de Ecologische Autoriteit nog alle kanten op. Dat is voor één voorbeeld, het Aamsveen in Overijssel, tot in detail uitgezocht door de redactie van *Agrio*.

0,09 hectare

Ook voor het Aamsveen ontbreken gegevens over de staat van dit gebied bij de aanwijzing als Natura2000-gebied in 2004. Met name over de staat van een piepklein stukje 'herstellend hoogveen' in het Aamsveen. Maar volgens de Ecologische Autoriteit is het nu in slechtere staat dan het beoogde doel als het hoogveen volledig hersteld is, dus moet het sinds 2004 verslechterd zijn, althans dit is niet uit te sluiten.

Nota bene: dit gaat over 0,09 hectare herstellend hoogveen. Dat is zoiets als het strafschopgebied van een voetbalveld. En alleen om dit lapje grond te laten

floreren, geldt de zeer lage KWD (kritische depositie waarde, de maximale stikstofbelasting) van herstellend hoogveen, en kan er 25 kilometer in de omtrek vrijwel niets meer wegens overschrijding van de drempelwaarde voor stikstof: geen woningbouw, geen nieuwe elektriciteitsleidingen, geen evenementen, en barbecueën in je achtertuin kan eigenlijk ook niet.

Het perfide voorzorgbeginsel

Aamsveen is geen incident, het is exemplarisch voor hoe de Ecologische Autoriteit alle twijfelgevallen beoordeelt: omkering van de bewijslast. 'Tal van maatschappelijke groeperingen stellen vragen bij de betrouwbaarheid van natuurgegevens en de concreetheid van doelen. Echter, vanwege het geldende voorzorgsbeginsel zal twijfel of onzekerheid geen oplossing bieden. Integendeel. Bij aanwijzingen dat het slecht gaat met de natuur (bijvoorbeeld bij een overschrijding van de kritische depositiewaarde voor stikstof) én bij gebrek aan natuurgegevens die deze aanwijzingen kunnen ontkrachten, ligt er juridisch juist een zwaardere motiveringsplicht bij de initiatiefnemer en vergunningverlener.'

Hier zien we het perfide voorzorgbeginsel weer opduiken, de helaas door de Raad van State omarmde dooddoener waarmee je als milieuactivist ook je zin krijgt als je geen data en geen argumenten hebt. Want dan valt 'verslechtering niet uit te sluiten'.

En natuurlijk sluit ook de Ecologische Autoriteit aan in de rij van instanties, politici en ecologen die ons wijs willen maken dat er geen keus is: dat Nederland op slot zit vanwege de erbarmelijke staat van onze natuur. Terwijl Nederland toch echt op slot zit door zelf gecreëerde, wurgende stikstofregels die geen enkel ander EU-land hanteert.

Daar mag niet aan getornd worden; het is voor de Ecologische Autoriteit niet eens een bespreekpunt. De enige uitweg is volgens hen om volgens het huidige, dwangneurotische systeem de natuur te herstellen. 'Daarmee ontstaat ook het zo noodzakelijke perspectief. Perspectief op herstel van een goede milieukwaliteit, die niet alleen bijdraagt aan de natuur, maar ook aan de gezondheid van de mens.'

Slecht voor de gezondheid

Daarmee zijn we aangeland bij het kwalijkste stuk desinformatie over het stikstofprobleem in Nederland: dat het een volksgezondheidsprobleem zou zijn. Mensen hebben begrijpelijkerwijs heel veel (belasting)geld over voor de gezondheid van hun medemens, maar aanzienlijk minder voor beschermde natuur. Dat weet de sector ook. Dus moet het stikstofprobleem worden verkocht als een bedreiging van onze gezondheid.

Jaren langer op een huis moeten wachten omdat de bouw volgens de huidige regelgeving te veel stikstof uitstoot, kun je desnoods nog aan de burger uitleggen als je daarmee mensenlevens zou redden, of zieke kinderen een beter leven geeft, maar niet omdat een lapje hoogveen ergens in Overijssel ter grootte van een strafschopgebied moet 'herstellen'. Dus wordt telkens de suggestie gewekt dat als hoogveen last heeft van te veel stikstofdepositie, die stikstof ook mensen vergiftigt.

Maar zeker de stikstofuitstoot die gepaard gaat met de bouw van een woonwijk is zo gering, dat die een volstrekt verwaarloosbare invloed heeft op de volksgezondheid.

Stop met omkering van de bewijslast

Er zijn Europese regels voor de luchtkwaliteit met normen voor NH3, NOx en fijnstof. Bij overschrijden van die – zeer strenge – normen kun je een zinnig gesprek voeren over de invloed van stikstof op de volksgezondheid. Maar Nederland voldoet ruimschoots aan die Europese normen voor luchtkwaliteit. Het zijn onze eigen, uniek Nederlandse normen voor stikstofdepositie op Natura2000-gebieden die momenteel de maatschappij voor een flink deel lamleggen en splijten tot op het bot.

Hier ligt een schone taak voor de nieuwe minister van Landbouw (een nieuwe minister voor stikstof komt er vast niet): eis van de Ecologische Autoriteit dat 'verslechtering' van Natura2000-gebieden wordt onderbouwd met data, niet met omkering van de bewijslast.

*Wetenschapsjournalist **Arnout Jaspers** schreef **De Stikstoffuik**, het boek dat ontleedt hoe Nederland in de handen van activistische ecologen raakte en zichzelf zo als enige land ter wereld een 'stikstofcrisis' bezorgde. Hij bereidt nu een boek*

voor over 'de Nederlandse energietransitie'.

Wynia's Week** viert deze maand het vijfjarig bestaan. Wynia's Week wordt mogelijk gemaakt door de vrijwillig betaalde abonnementen van de lezers, kijkers en luisteraars. **Doet u al mee – ook in 2024?